

Pentru publicare...

Dublu semnal editorial și publicistic: – Pr. Prof. Dr. Ioan Cristinel Teșu, *Familia contemporană, între ideal și criză*, Editura „Doxologia”, Iași, 2011, 383 de pagini și Pr. Prof. Dr. Ioan Cristinel Teșu, *Familia creștină, școală a iubirii și a desăvârșirii*, Editura „Doxologia”, Iași, 2011, 220 pagini...

Părintele Profesor Ioan Cristinel Teșu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, este un veridic misionar, autentic mărturisitor, vrednic ocrotitor al unei frumoase familii, dar și cunoscător al realităților proxime care aduce în discuție probleme delicate pe care le tratează direct, cu dezinvoltură, dar și cu responsabilitate și probitate științifică, în orizontul spiritualității creștine. În acest sens, autorul creează o punte de legătură interpretativă dintre perspectivele laice, serioase – ce dau răspunsuri profesionale la o serie de probleme, și perspectiva religioasă, construită în cheie teologică, care vine să continue sau, de cele mai multe ori, să întărească ceea ce sugerează celelalte platforme explicative. În acest fel, dezvoltările tematice din textele realizate de Părintele Profesor Ioan Cristinel Teșu se înscriu în acest orizont de reflecție, de interogație responsabilă, cu caracter constatativ, probatoriu, dar și vizionar, în legătură cu statutul familiei astăzi, cu presiunile exercitate, dar și cu evoluțiile ei posibile și necesare. Problematizările ca și soluțiile sugerate vin din direcția unui teolog care cunoaște în profunzime realitățile despre care vorbește în aceste două lucrări, dar care nutrește și convingerea că valorile familiale pot fi salvagardate și întărite. Răspunsul creștin la provocările etalate îi asigură o bună poziționare, o coerență și eficacitate a ideilor și interpretărilor. Optimismul său, dincolo de reflectarea unor realități dure, se poate desluși explicit prin valorile pentru care pledează: valori moral – creștine purtate de Sfânta Scriptură, de Sfânta Tradiție și de Biserică – potrivit afirmațiilor făcute, în prefața primei lucrări, de Domnul Prof. Univ. Dr. Constantin Cucuș de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Din punct de vedere componistic și structural, volumul de față (primul) cuprinde mai multe secvențe ce merg de la o integrare a problematicii în orizontul valorilor umane și al veșniciei, al semnificării ei din perspective polivalente și multi sau interdisciplinare, precum cele teologice, psihologice, sociologice, pedagogice, biologice, medicale până la o integrare de înaltă ținută, sub o marcă spiritual – duhovnicească, în care se vor regăsi probleme deosebit de serioase și de stringente. Astfel, nu vor fi ocolite chestiuni precum mecanismele și factorii întemeierii unei familii, iubirea între sexe, castitatea și funcționalitatea ei, pregătirea și încheierea uniunii familiale, problematica egalității dintre soți, etiologii ale crizei în familie, rolul copiilor în familie, fețele degradante ale sexualității, infidelitatea și divorțul, expansiunea producțiilor pornografice, avortul, homosexualitatea și multe altele. Alături și în același timp cu aceste probleme vor fi invocate și registre tonifiante, „luminoase” ale ființării omului în și prin familie care, cu siguranță, vor avea o forță de impact pozitivă asupra cititorilor. De altfel, titlul acestei lucrări („Familia contemporană, între ideal și criză”) sugerează tematizarea familiei într-un interval ce are doi poli (ideal și criză), iar Părintele Profesor Ioan Cristinel Teșu îi are în vedere pe ambii, mișcându-se dinspre idealul dezirabil spre realul „atins” și „afectat” de criză, întru reformarea acestuia din urmă, în concordanță cu zarea valorică creștină...

Mai precizăm faptul că ambele cărți se bucură de binecuvântarea și girul duhovnicesc al Înaltpreasfințitului Părinte Teofan – Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și este demn de apreciat efortul de lecturare și semnificare a unui „bagaj” teoretic relevant, ce vine dinspre

teritorii aparent distante, dar care primește un nou „tâlc” și o nouă „interpretare”, o inedită înfățișare prin „legarea” acestuia sub însemne noi – cele explicit spirituale și duhovnicești, creștin ortodoxe. Această „absorbție” dovedește o deosebită putere de sinteză și de reconfigurare explicativă a realităților referitoare la familie, din perspectiva unor principii și directive perene, veșnice. Totodată, este demn de remarcat și de evidențiat dimensiunea practică precum și utilitatea acestei lucrări pentru tineri și dedicată, mai ales, lor ce vor găsi și reține din și în paginile acestor cărți multe răspunsuri, inclusiv la întrebările pe care nu au curajul să (și) le pună (deocamdată). Bine argumentată și având o ținută discursivă elevată, aceste două volume se pot constitui într-un ghid eficient pentru cei care lucrează cu tinerii, de la părinți, preoți, profesori, educatori și până la „șintele” lor de formare – copii, elevii sau studenții...

După cum știm cu toții Biserica Ortodoxă Română a declarat anul acesta – 2011 ca an jubiliar al Botezului și a Sfintei Cununii, în care s-a vorbit foarte mult despre familia creștină, care prosperă și dăinuie (numai) sub harul Duhului Sfânt și sub legătura dragostei dintre cei doi tineri, bărbat și femeie, primită prin Sfânta Taină a Cununii. Așa încât activitatea publicistică a Părintelui Profesor Ioan Cristinel Teșu în materie nu fac altceva decât să arate și să demonstreze că Taina Sfântului Botez și Taina Sfintei Cununii sunt lucrări fundamentale pentru viața creștinului, odată ce prima dintre ele – Botezul creștin – constituie poarta de intrare în Biserică și, în mod potențial, în Împărăția cea cerească și veșnică a Preasfintei Treimi, iar nunta sau Căsătoria reprezintă actul prin care este binecuvântată dragostea dintre bărbat și femeie, dintre viitorii soți, în cadrul familiei creștine, aceasta constituind, la rândul ei, leagănul vieții și al civilizației, prefigurare și pregustare a fericirii veșnice din Împărăția cea viitoare. Din acest motiv și cu acest prilej, s-a încurajat publicarea a cât mai multe și mai numeroase materiale pe această temă, urmărind dezbateră, aprofundarea și analizarea ei din multiple și variate perspective, având ca scop esențial remarcarea și evidențierea frumuseților familiei creștine, spre folosul duhovnicesc al tuturor credincioșilor. Din astfel de materiale și cu un asemenea scop duhovnicesc a fost alcătuit și acest volum al Părintelui Profesor Ioan Cristinel Teșu de la Iași, intitulat „Familia creștină, Școală a iubirii și a desăvârșirii”. Scurtele articole ce îl compun nu au nici cea mai mică pretenție de exhaustivitate, ci o finalitate preponderent duhovnicească, misionară și pastorală, constituind reflecții contextuale asupra unor probleme care i-au fost puse în atenție, autorului. El răspunde unei constatări generale, potrivit căreia omul contemporan, prin iureșul tot mai intens al acestei vieți, bate adesea la porțile veșniciei, pe calea credinței și a rugăciunii, căutând cu predilecție răspunsuri clare la problemele sale existențiale, presante. Nu are totdeauna la dispoziție timpul fizic necesar pentru aprofundări, sistematizări sau clarificări și de aceea, la neliniștile și întrebările sale așteaptă și dorește să primească răspunsuri concrete și edificatoare – potrivit mărturisirii autorului, făcută în prefața cărții...

Având un număr simbolic, de treizeci și trei, multe din prezentele intervenții au fost publicate în presa religioasă românească și în mod special în Ziarul „Lumina” al Patriarhiei Române. În centrul lor stă încercarea de apreciere a familiei, ca leagăn al vieții și civilizației umane, ca „laborator al virtuților” și al desăvârșirii creștine și ca „școală a rugăciunii”. Numeroase referiri au fost făcute (și) cu privire la darul nașterii de prunci, ca o formă a binecuvântării din partea lui Dumnezeu, asupra părinților și a familiei pe care ei o alcătuiesc, precum și la educația, din perspectiva mântuirii acestora și a celor care i-au născut și crescut - potrivit afirmațiilor autorului din prefața cărții...

Considerată altădată „leagăn” al vieții și civilizației, mediul cel mai prielnic și propriu al dezvoltării umane personale și comunitare, familia a suferit, mai cu seamă în ultimele decenii, numeroase transformări și alterări. Familia „tradițională”, având la baza întemeierii și existenței ei repere spirituale și duhovnicești înalte, precum castitatea conjugală și înalta moralitate, credința puternică și rugăciunea, respectul și prețuirea, dragostea curată și

dăruirea, pare astăzi ceva „desuet” pentru cei mai mulți dintre tineri, care preferă o relație „deschisă”, lipsită de prejudecăți și constrângeri, de responsabilități materiale și obligații morale. „Uniunea consensuală” pare a se generaliza și a înlocui forma „nucleară” de familie, în care conviețuiau și se susțineau reciproc mai multe generații, căsătoriile par a se întemeia tot mai rar și tot mai târziu – după cum ne precizează autorul în primele pagini ale cărții. Dincolo de toate acestea, și multe alte realități tragice, ce par a se lărgi și extinde odată cu timpul, și chiar împotriva lor, spiritualitatea creștină autentică a apărut și elogiata dintotdeauna familia, considerând-o un altar sacru de jertfă al egoismului și egocentrismului, o școală a virtuților creștine, un loc al iubirii și dăruirii, al dragostei și desăvârșirii, „Biserica de acasă”, „antecameră” a Împărăției lui Dumnezeu, un „colțșor de rai” încă de aici și de acum, potrivit cărora singura cale de dobândire a armoniei conjugale și a fericirii familiale o constituie întoarcerea la vechile, trainicele și adevăratele valori ale învățaturii despre Familie, principii și precepte ori prescripții care au întemeiat-o, au motivat-o, dăruindu-i statornicie și trăinicie, împlinire, desăvârșire, mântuire și îndumnezeire – potrivit convingerilor și afirmațiilor Părintelui Profesor Ioan Cristinel Teșu...

Așadar, cu alte cuvinte, dintre toate Tainele pe care le are Biserica, singura care nu a fost instituită de către Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos este aceasta a familiei. Ea a fost instituită de Însuși Dumnezeu în grădina Eden când a binecuvântat Dumnezeu pe Adam și pe Eva zicând: „Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și-l stăpâniți” (Facerea 1:28). Din acel moment cei doi (bărbatul și femeia) au devenit un singur trup, fiind alături la bine dar și la rău, la bucurii dar și la necazuri, la rugăciune dar și în momentele de rătăcire și slăbire a credinței, ajutându-se reciproc pentru întărirea acesteia, precum ne arată și Sfântul Apostol Pavel în prima Epistolă către Corinteni: „Căci bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbatul credincios” (1 Corinteni 7:12-14). Însușirile familie creștine sunt: unitatea și egalitatea între cei doi; dragostea și buna învoire dintre soți; curăția; sfințenia, care trebuie să sălășluiască în fiecare familie pentru că Taina Cununii mare este după cum ne relatează și Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Efeseni: „Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică” (Efeseni 5:32); și trăinicia căsătoriei, adică ca cei doi să se păstreze împreună curat și cuviincios pentru întreaga lor viață: „Dar de la începutul făpturii, bărbat și femeie i-a făcut Dumnezeu. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa. Și vor fi amândoi un trup; așa că nu mai sunt doi, ci un trup. Deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu mai despartă” (Marcu 10:6-9).

După cum vedem, căsătoria presupune multă jertfă, precum și Apostolul Neamurilor, Sfântul Pavel, și împreună cu el mulți părinți ai Bisericii vorbesc adesea despre căsătorie, arătând scopul acesteia, acela de înmulțire. În ziua de azi însă în societatea în care trăim imaginea întâlnirii trupești dintre bărbat și femeie a fost pervertită. Societatea noastră trece printr-o criză în ceea ce privește familia. Totdeauna au existat crize în familie. Astăzi însă familia naturală, tradițională, se află în criză profundă, în mutație spre un viitor confuz și incert, pentru că auzim în ultima vreme de multe familii destrămate sau dezorganizate care lasă în urmă copii vagabonzi, copii ai străzii, copii dependenți de droguri și alcool care devin criminali înainte de vreme. Toate aceste categorii menționate nu sunt altceva decât o problemă care ne privește pe noi pe toți chemându-ne în întâmpinare, spre a ne implica și coresponsabiliza în ameliorarea lor, prin acte caritabile și filantropice, prin dragoste și prin stăruință în rugăciune pentru ei. Cu toate acestea însă, Criza familiei de astăzi nu poate fi totuși mai puternică decât binecuvântarea lui Dumnezeu Creatorul care a zis: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul!” (Facere 1:28). Dacă îți pui nădejdea în Domnul Dumnezeu această criză poate deveni o binecuvântare pentru că și necazurile și greutățile ne dau o lecție de viață prin intermediul căreia de multe ori iubirea dintre cei doi crește. Căsnicia este mai

mult decât împlinirea unei conviețuiri sociale. Ea este o cale spre împărăție cu nimic mai prejos decât drumul monahului...

Învățătura Bisericii Ortodoxe – Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție - (inclusiv în cele două volume ale Părintelui Profesor Ioan Cristinel Teșu) definește familia, care ia ființă prin Sfânta Taină a Nunții sau a Căsătoriei, drept biserica cea mică, sau biserica domestică. La baza uniunii naturale a bărbatului cu femeia stă Taina Iubirii, așa cum mai este numită plastic Căsătoria, iar scopul urmărit este acela al trăirii unei vieți creștine și al procreării. Pentru că această uniune se face “în Hristos și în Biserică”, ea primește chipul unirii dintre Iisus Hristos și Biserică. Prin unirea tainei, cele două părți devin indisolubile și convergente. Prin asimilare și reciprocitate, Regula Bisericii Mari devine regula bisericii de acasă, iar împlinirea ei face vie și lucrătoare Evanghelia în Biserică și în lume. Și tot în virtutea acestei uniri, modul de manifestare în raportul cu lumea al Sfintei Treimi devine modelul de manifestare al familiei creștine, după cum susținea și Părintele Profesor Dumitru Stăniloae.

La nici o săptămână de la începutul anului civil avem marea sărbătoare a Botezului Domnului sau Epifania (arătarea sau descoperirea Sfintei Treimi). Cu acest prilej vedem cum Tatăl mărturisește despre Fiul: “Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit” (Mat. 3, 17). Pe tot timpul propovăduirii Sale, Mântuitorul nostru Iisus Hristos subliniază: “Cuvintele pe care vi le spun nu le vorbesc de la Mine, ci Tatăl – Care rămâne întru Mine – face lucrările Lui” (In. 14, 10). Iar despre Duhul Sfânt, spune: “Și Eu Voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac... Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (In. 14, 16; 26). El este “Duhul înfierii, prin care strigăm: Avva! Părinte! și Duhul însuși mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu” (Rom. 8, 15-16). Acest chip al comuniunii intertreimice este și trebuie să rămână modelul familiei creștine. În felul acesta, tatăl trebuie să fie preocupat să afirme autoritatea mamei în fața copiilor. Mama trebuie să se străduiască și să le arate copiilor iubirea plină de grijă și ocrotire a tatălui. Copiii trebuie să vadă unitatea iubirii părinților și toate darurile pe care le primesc din aceasta. Iată valorile definitorii ale familiei creștine. Că aceste valori au fost comentate în diverse timpuri, că s-au accentuat anumite laturi, după “nevoile vremii”, căutându-se mai tot timpul diluarea importanței lor, se vede cel mai clar în contemporaneitate...

Conștienți fiind că suntem datori și responsabili, mai întâi familiei și abia apoi societății, altfel spus, în raport cu responsabilitățile tradiționale ale părinților întreolaltă și față de copii, ale copiilor față de părinți, care formează coeziunea și comuniunea în familie și care sunt reduse uneori, tendențios, la unul de subordonare dictatorială, tiranică chiar, observăm că se vorbește tot mai mult despre responsabilitățile indivizilor, a persoanelor în familie. Familia nu mai este împreună responsabilă pentru membrii săi, iar aceștia nu mai sunt datori întâi familiei în ce privește coresponsabilitatea, ci societății sau, mai precis, instituțiilor abilitate. Această tendință a condus în unele legislații de aiurea și conduce treptat, dacă se va merge pe acest șablon, spre pierderea personalității juridice a familiei, diminuându-se rolul său social. Astfel s-au diminuat și chiar pierdut legăturile intime din familie, legăturile cu cei din același neam (alternativa românească pentru clan, un cuvânt străin folosit frecvent în studiile de specialitate; de ce oare?!), legăturile cu cei din comunitate. Rolul soților se rezumă nu la o viață împreună, ci la rezolvarea separată a problemei fiecăruia în privința carierei. Carierismul clamat ca o realitate de sine și perceput ca atare la nivel individual conduce la indiferență față de problemele familiei. Funcțiile tradiționale ale familiei: de creștere a copiilor și de îngrijire a bătrânilor sunt pe cale de dispariție. Ele sunt împărțite cu alte instituții sociale, total diferite de familie și de căldura acesteia. Socializarea se rezumă fie la întâlniri protocolare, fie la unele de descătușare a unor inhibări personale ca rezultat al însingurării. La modul acesta, familia devine doar un loc de refugiu afectiv-mizantropic ca reacție la stresul cotidian...

O altă direcție de diminuare a importanței și rolului familiei este cea a delimitării și izolării ei de societate. În tot mai multe lucrări de sociologie, psihologie, psihopedagogie etc., lucrări ce observă și notează tendințele actuale în e(in)voluția familiei, o consideră pe aceasta drept locul unor simple legături și interese private. Nimic din ceea ce “produce, provoacă și generează” familia nu este absolut necesar societății în forma sa structural-instituțională. Ea este o desfășurare de trăiri și concepte cu valabilitate internă, care nu produc efecte în afara arealului său. Ca un revers al acestei atitudini vedem cum pentru diverși indivizi, constituiți într-o uniune de interese, iar nu într-o unitate de comuniune, așa cum este familia, primul și ultimul scop este “să ne fie nouă bine”...

Bine știind că familia nu este locul unor simple legături și interese private, vom afirma și susține că o a treia direcție, la fel de păgubitoare, este aceea prin care familia este înțeleasă ca o simplă coabitare, lăsându-se cale liberă concubinajului sau, cum se spune mai nou, uniunilor consensuale (contract care se încheie prin simplul acord de voință al părților). Drept urmare, se lasă a se înțelege că familia, redusă la cuplu, este o alegere oarecare, bazată pe așa-zisa “potrivire”: gusturi comune, opțiuni, aranjamente în funcție de interese private, fără angajamente sau responsabilitate publică. În sprijinul unei asemenea stări de lucruri sunt aduse motivații precum: lipsa veniturilor, a unei locuințe, a unei persoane protectoare sau chiar a atracției fizice. În felul acesta, problema “spinoasă” a divorțului dispare cu totul. Din cele de mai sus, se observă că locul familiei creștine (tradițională la noi) – comuniune de iubire – este luat de individualismul egocentric. Structura și funcțiile familiei în raport cu importanța sa socială sunt diminuate, total schimbate sau chiar pervertite. Toate aceste modificări s-au produs și se produc cu aportul major a ceea ce numim informație. Pentru că a pierdut exercițiul dialogului, accident care a avut loc încă din momentul căderii lui Adam, omul modern a devenit în egală măsură omul receptor și omul monologic. Își impropriază extrem de ușor atitudini induse, iar finalitatea eșuată nu este niciodată împărtășită. Adevărul este că nu poți împărtăși (oferi și dăru) ceea ce nu ai. Ca orice fals, este doar împărtășită, răspândită. Cu alte cuvinte, Biserica Ortodoxă nu și-a schimbat și nu își va schimba vreodată viziunea asupra familiei, ce are drept temei iubirea Sfintei Treimi și icoană văzută Familia Sfântă, în care Fiul lui Dumnezeu a crescut “cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni” (Luca, 2, 52). Fiindcă, după cum am spus și la începutul acestui material, rolul ei este acela de a susține și afirma valorile familiei și a întări poziția acesteia în societate. Familia este parte a întregului, trup din trupul Bisericii. Dacă Regula Mare a Bisericii este valabilă în egală măsură și pentru biserica mică, se aplică și reciprocă...

În altă ordine de idei, acum, în încheierea acestui succint material, ținem în mod deosebit să îl felicităm pe autor, asigurându-l de întreaga noastră recunoștință și prețuire și dorindu-i cât mai curând să afle și să se bucure de ecourile și rezonanțele pe care aceste două cărți le va avea asupra tuturor cititorilor... Suntem siguri și convinși că va avea parte de reale motive de bucurie și împlinire sufletească și duhovnicească!...

Drd. Stelian Gomboș